

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Krúdy Gyula*
Cím: *Dunai árvíz 1923-ban*

Forrás: *Magyarország*

Bp
(Hely)

1923. 2. 11.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

614.81

Hely

Idő

"1923"

Személy

Székelyvárosi házinyomda 1923

Dunai árvíz 1923-ban

Hogy Drapesik, a hajós ezeket a napokat nem érthette meg! Az idén lett volna munkájának szünetje, miután körülbelül negyvenöt esztendeig hiába várta az óbudai parti kocsmában, hogy valakinek szüksége legyen az ő vízi-fuvarjára. A csónakjai változtak, mint a borkorsos lovai is kiüregednek. Régi csónakjairól, a Böskéről, a Katiról, a Sáriról oly megindultsággal beszélt, mint az özvegy ember a temetőben nyugvó feleségéről. Tavaly új csónakhoz jutott azon a nagy országúton, amelyet Duna-folyamnak hívnak. Eltévedt csónak volt, mert Drapesik, a hajós nem nyúlt a máséhoz. Dalos kirándulók mentek tán a csónakkal a komáromi szigetre, vagy Visegrád alatt szökött meg a csónak, miután elunta várni a kikötőcsárdá mulatozóit? Drapesik Julesának nevezte el új életársát, láncot vetett rá, mint a nyelves asszonyra, mégis e házasság jóság lett a veszte. Julesa nekem soha sem tetszett Drapesikkal való járás-keelésében; többnyire a szigetesen tájéka, ahol aszálykor is mély a folyam, kezdett bugyborékolni, vizet eresztgetni. Am az öregember szerelmén e rossz szokás már nem változtatott. Amig Julesa kileste az alkalmat, a sötét éjszakát, midőn Drapesik egyedül járt a vizen, (legfeljebb a benne lévő borok és pálinkák társalogtak vele,) a víz közepén felborította az öreget és egyedül úszott ki az óbudai partokra...

És íme ezeken az éjszakákon ismét hallottam az ablak alatt Drapesik köhögését, tántorgását, dörmögését, mintha a fenyegető árvíz talpraállította volna az öreget a Duna fenekén. Szükség van az öregre, holott annyi esztendeig senkinek se kellett. Mintha lőttek volna valahol az éjjeli csendben a filatori gátnál vagy más veszélyben lévő helyen és a szegény emberekkel együtt Drapesik is felébredt álmából! Az érzésekről csurog a víz; az áradó Duna humpolygásának kaján hangja van a sötétben, mint az ősellenségnek, a parton fátylaláng és kézilámpái bolyong, mintha kincsesók járnák az avart; álmátlan léptekkel van teli az éj, mintha ezen a vidéken a Duna szegényes partján még a pihenés sem járná ki azoknak, akik fecskeszkeiket itt felépítették veszélyt sejtető kiáltások elnyújtva szállnak a csilagtalan vizen; rózsaszínű papirosban sápadt kéőrizet gyertyalángot egy tutaj orrán, amely tutajon

a szegénység bútorai egymás hegyén-hátán az ég felé ágaskodnak, mintha nagy veszekedés lett volna a háznál...

Drapesik — vagy talán a fia — ismét hullázik a folyam sodrában, ki tudná: tüzelőnek való gerendát vagy fuldokló embert fogott ki az árból?

Az árvíz sok mindenféle képet mutat a városi élet kö-civilizációjához szokott szemnek. Az ember megszokta, hogy a katoná kipödrött bajszal, piros nadrágban járjon, mint a szerelem mézeskalácsa. Az árvizes katoná pedig egy sárkölönc, akinek arcát nem látni a víztől, sártól, a karja evező, vagy csákány. Megszoktuk, hogy a város határaitban élő szegény ember hétköznap a munkája után járjon és ősi alázatosságát legfeljebb vasárnaponként vessen le a munkaruhával. Itt most minden szegényember egy hadvezér, aki a saját és mások életét, vagyonát mente-

geti. Tűzvészről szoktak az egyszerű emberek oly hősi alakzatban mutatkozni, mint az észvesztő árvíz-nél. Elmenni látszik tőle mindaz, ami idáig a levegőt és az életet jelentette. A boldogságot, vagy boldogtalanságot jelentő házfedél a vízben úszik, mintha rossz álmában látná a gazda. Az ablak, amelynek világossága felé messzi földről igyekezett, akár a káromkodás kavicsaival fogai között nem sikerült munkája felett, akár az otthon sápadt lakóiért érzett aggodalommal a torkában: az ablak nem világít, tűzvész és az áradás mintha azért is gyakori vendég volna, hogy megszabadítsa a haldokló házakat testi fődővel. Az ajtó, amely a nappal búskomoly levei-kinjaitól, amint a reménytelen betegek is sokszor hordóitól megöregedett, de éjszakára mégis védelmül szolgált a bakterkodó barát és az éj köszörűköve módjára szikrázó rosszindulat ellen: az ajtó tárva nyitva, mintha a lakókat kiparancsolták volna innen. Táncolva úszik a sok könnyet és mosolyt látott, alismét megbolondul valamikor a Duna. Amint én se tató-dalt hallgatott kis teknő, amelyben a gyermeket ringatták és a kenyeret dagasztották. És most mutatja meg rosszasságát a sovány nyoszolya, amelyben valaha úgy bízott a szegény ember, mint az élet-társában: alattomban a nagy Duna felé veszi az útját a víz hátán. Hűtelen az egyetlen szék, amelyen a szegény ember tegnap úgy üldögélt kis eseléd között, mint király a trónusán. Még a sárgult, üveg-alatt őrzött iparengedély, a szegény embernek e nemesi diplomája is felhasználja az alkalmat, hogy észrevétlen megszökjön a háztól. — Ott himbálódzik

a patkány-szürke víz hátán a szegénységnek minden szemérmesség, rejtegetett titka. Bús ceremóniája: — a lőszórtelen divány, a fonnyadt álmu szalmazsák, a vaksi tükör, amelyben a hajadonlány soha sem értheti meg a szépségét, a rozsdás mosdótál, amelyről a fénymázat az alázat verejtéke áztatta le, a seprő és piszkafa, amellyel az öreg asszonyok a rossz szomszédot vagy gonosz kísértetet fenyegették, a gazda kezűgyébe helyezett csorba tál és kalitka, amelybe télire fűtyös madárkát fogtak a gyerekek a csalitban... Szerencsére nem finnyás kezek foglalkoznak a szegény ember bútorainak a halászásával, hanem egyszerű hajósok, akik a gyermekzsármoly kifogásánál így szólnak magukban:

— Ennek is ösmerem az őcsét. Az én kisfiam ül rajta.

A házak, ahol most a Duna csapkodja az ajtókat, nem igen kapnak jutalmul emléktáblát a vízállás magasságának megjelölésével, ahogyan valamikor az 1838-iki árvíz egynemely házat díszítették. Megtették köteleességüket az óbudai házak, ha tavaszig, amíg a kecskék kijönnek a parti fűre, a helyükön maradnak. Olyan kopottak, betegesek voltak már árvíz előtt is a házak, mintha valami lelki betegség sorvasztaná őket... mintha a falak közötti gond, az álmatlan szenvedés, a szegénység átka koptatta volna téglákat, vályogokat. Az egykori elővárosban a tűzvész és az áradás mintha azért is gyakori vendég volna, hogy megszabadítsa a haldokló házakat testi fődővel. Az ajtó, amely a nappal búskomoly levei-kinjaitól, amint a reménytelen betegek is sokszor hordóitól megöregedett, de éjszakára mégis védelmül szolgált a bakterkodó barát és az éj köszörűköve módjára szikrázó rosszindulat ellen: az ajtó tárva nyitva, mintha a lakókat kiparancsolták volna innen. Táncolva úszik a sok könnyet és mosolyt látott, alismét megbolondul valamikor a Duna. Amint én se tató-dalt hallgatott kis teknő, amelyben a gyermeket ringatták és a kenyeret dagasztották. És most mutatja meg rosszasságát a sovány nyoszolya, amelyben valaha úgy bízott a szegény ember, mint az élet-társában: alattomban a nagy Duna felé veszi az útját a víz hátán. Hűtelen az egyetlen szék, amelyen a szegény ember tegnap úgy üldögélt kis eseléd között, mint király a trónusán. Még a sárgult, üveg-alatt őrzött iparengedély, a szegény embernek e nemesi diplomája is felhasználja az alkalmat, hogy észrevétlen megszökjön a háztól. — Ott himbálódzik

Krúdy Gyula